

IES DISTRICTE MARÍTIM

Pla de foment de la lectura
2025-2026

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

Av. Balears, 62
46023 València
Tel. 96 120 62 00
46015708@gva.es

Pla de foment de la lectura

2025-2026

1. Introducció

El Pla de foment de la lectura que presentem ara mira de consolidar l'experiència de cursos anteriors i fer una passa més enllà a partir del bagatge acumulat.

El Pla de foment de la lectura (PFL) de l'IES Districte Marítim va començar a desenvolupar-se durant el curs acadèmic 2019-2020 sota dues premisses:

- el fet de ser un pla amb caràcter provisional, perquè arreplegava una sèrie d'actuacions que calia enriquir en cursos successius, i, per tant,
- la intenció d'erigir-se com una punta de llança que obrirà vies d'actuació que, en alguns casos, ultrapassen el curs escolar, ja que la continuïtat i l'aprofundiment d'activitats i línies d'actuació any rere any són del tot essencials a l'hora de promoure una activitat, la lectura, amb tants condicionants en contra.

Aleshores ja apuntàvem que el centre disposava de les condicions necessàries quant a estabilitat i compromís del professorat pel que fa a la difusió de la lectura entre els alumnes i a la proposta d'actuacions a llarg termini, no constretes al cicle d'un curs escolar.

Les directrius del PFL van sorgir fonamentalment del departament de Castellà i implicaven d'entrada, essencialment, els departaments de llengües. Amb tot, era —i és— la voluntat estendre les actuacions al conjunt del centre, amb l'objectiu de fer-ne partícips els òrgans del centre (departaments, comissions, càrrecs directius). Però, cal tindre present que implantar activitats de difusió de la lectura amb caràcter general i relacionar-les en les diferents instàncies de l'institut no és una tasca viable en un curs acadèmic, sinó que demana l'elaboració d'un pla plurianual que situe la lectura en el lloc que li correspon: no només com a activitat acadèmica associada al currículum de les assignatures de caràcter lingüístic, sinó com una activitat de desenvolupament personal i social i necessària com a mitjà de coneixement per accedir a totes les branques del saber.

El curs 2023-2024, arran de la publicació de l'[Informe PISA 2022](#), es va treballar la idea de fer una prova de diagnosi interna amb l'alumnat de 2n d'ESO; aquesta prova, de format PISA, giravoltava entorn de la comprensió lectora, amb un text de caire literari i un de científic, que eren seguits de qüestions que tenien com a objectiu principal avaluar la capacitat de l'alumnat a l'hora de localitzar informació, de processar-la i de fer-hi inferències. El fet que la Conselleria d'Educació programara la prova diagnòstica autonòmica en la finestra inicialment prevista per a la nostra prova en va impedir l'execució. No obstant això, des dels diferents departaments, per als cursos posteriors, es proposa de treballar activitats relacionades amb les proves PISA i, també, les proves de la Conselleria d'Educació per a conèixer el nivell del nostre alumnat i millorar-ne la implicació en el foment lector.

2. Consideracions sobre lectura i formació de l'individu.

La lectura és una eina fonamental en el desenvolupament mental, social, cultural i humà de la persona. A través de la lectura, la persona accedeix a coneixements de diversos tipus (dades, fets, vessants i interpretacions de la realitat...) que només a través d'aquesta esdevenen accessibles. La lectura allibera d'allò factual, dels límits individuals de l'ara i aquí, i posa —qui la practica amb assiduïtat— en contacte amb els aspectes del món més diversos (ciència, art, llengües, història, política, relacions socials, models humans, etc.). La lectura ha de ser encoratjada en totes les instàncies socials i, especialment, en els centres educatius, perquè és instrument idoni per a l'adquisició de coneixements i la formació d'individus aptes per a la interacció social. A més, la lectura es un mitjà d'oci extraordinari, i així ho experimenten els qui s'hi senten molt i molt atrets. Atés el seu caràcter d'activitat purament mental i abstracta, és l'oci que més llibertat ofereix a l'individu, perquè poques limitacions de caràcter material troba qui es disposa a submergir-se en un llibre.

També som sabedors que, en el sistema educatiu en què renaix aquest PFL, la lectura està generalment associada a l'ensenyament de la llengua i la literatura. Això en suposa, al nostre parer, una visió molt reduïda i, també, molt tradicional de totes dues disciplines. L'activitat lectora ha d'obrir-se i eixir dels departaments de llengües, perquè és, com ja hem dit, un instrument inavaluable per a la comprensió de la complexitat del món. Ja hem esmentat abans la necessitat d'involucrar en l'activitat difusora de la lectura el conjunt de les instàncies de l'institut, i aquesta ha de ser la guia essencial de les nostres actuacions.

De tot plegat es desprén la necessitat que el nostre Pla de foment de la lectura s'encamine en diferents direccions i intente emparar actuacions que siguin com més diverses, transversals i interdisciplinàries millor. I, en aquest sentit, proposem aquest esquema pel que fa a les línies d'actuació potencials:

- a. La lectura com a contingut curricular.
- b. La lectura com a intersecció de diverses àrees del coneixement.
- c. Plataformes del centre per a la difusió de la lectura.
- d. Plataformes de l'entorn social per a la difusió de la lectura.

En l'apartat següent detallem les actuacions que es preveuen dur a terme en cadascun d'aquests àmbits.

3. Línies d'actuació.

a. La lectura com a contingut curricular.

Com hem dit adés, aquest vessant de la lectura sempre ha protagonitzat —*monopolitzat*, potser— la visió més tradicional de la lectura, que la considera com a simple suport de l'ensenyament de la llengua i la literatura.

Aquest tipus d'activitat lectora està perfectament desenvolupada en els departaments de llengües de qualsevol centre —i, per descomptat, del nostre—. Considerem que la relació de lectures com a suport del currículum és el mínim indispensable sobre el qual construir una sèrie d'activitats que vagen més enllà dels continguts fixats curricularment.

Val a dir que, per allò d'aprofitar l'avinentsa més materialista del gènere humà, els departaments mirem d'incentivar la lectura de textos addicionals amb una puntuació afegida *ex professo* en l'avaluació trimestral de l'alumnat.

En aquest sentit, fora important que els departaments que solen incloure lectures en les programacions proposen, com a norma general, un corpus de lectures complementàries a les anteriors, de caràcter molt variat i com més atractives millor per a la diversitat dels alumnes, i fomentar acadèmicament que els alumnes s'hi acosten. Hem de dir que els departaments de llengües ja fa anys que posen en marxa aquesta iniciativa, inclosa en les diferents programacions, amb resultats més que notables, perquè són molts els alumnes que opten per aquestes lectures voluntàries i hi mostren la seua satisfacció.

b. La lectura com a intersecció de diverses àrees del coneixement.

Anys enrere, quan començàvem a donar forma al PFL, apuntàvem que la lectura no és només la lectura d'obres literàries i que, per tant, no ha de cenyir-se als departaments de llengües. La lectura és una finestra cap als més diversos camps del saber i per a posar de manifest aquesta evidència es proposaran activitats que impliquen el major nombre possible de departaments didàctics. Aquesta és una de les activitats de llarg recorregut, déiem, que ja consideràvem per al curs 2019-2020 o, a tot estirar, per al curs 2020-2021.

Els últims anys, molts departaments s'han afegit a la iniciativa de les lectures voluntàries, i això ha fet créixer la quantitat i la varietat de lectures (textos científics, filosòfics...). És —pensem— una línia d'actuació exitosa que convé consolidar i, si és possible, fer créixer encara més.

A tall d'exemple, des del departament de Matemàtiques s'entén que la lectura és fonamental per a, d'una banda, exercitar la comprensió lectora, tan necessària per a enfrontar-se als problemes matemàtics contextualitzats, i, de l'altra, per a ampliar el coneixement científic en un context històric i cultural que explica el desenvolupament de la mateixa matèria matemàtica.

És per això que es va engegar el curs 2023-2024 la iniciativa de la Biblioteca Matemàtica. Esta biblioteca té un assortiment de llibres i còmics relacionats amb les matemàtiques o amb personatges científics; és una activitat voluntària, oferida en principi en 1r ESO però que, com que ha tingut una bona acollida, s'ha estés any rere any en altres cursos i enguany està començant una altra vegada, sent fins i tot demandada per un sector de l'alumnat que la coneix.

c. Plataformes del centre per a la difusió de la lectura.

El nostre centre té diferents instàncies que poden exercir un paper important en la difusió de la lectura. Considerem que cal potenciar-ne les possibilitats i, per a fer-ho possible, proposem algunes activitats que es podrien dur a terme una vegada el Pla siga aprovat en el marc de la Programació General Anual del centre. Són les següents:

- **Biblioteca.** La biblioteca del centre està ben assortida de títols i ha estat organitzada, en cursos passats, pel bibliotecari amb un sistema de préstec en línia. Actualment, el servei de biblioteca resta, a més a més, atenent les necessitats del conjunt del professorat i de l'alumnat; cada any ha crescut el nombre de préstecs, i des del curs passat hi ha un grup de treball constituït a partir de la campanya Biblioinnova't, promoguda per la Conselleria d'Educació, que mira de seguir la tasca duta a terme fins al moment; intervé de manera decisiva en les decisions de compres i l'optimització dels fons bibliogràfics d'acord amb les necessitats del centre i els continguts curriculars, i renovarà la cartelleria i el material per tal que esdevinga un espai acollidor de lectura i de treball.
- **Programa de recomanació de lectures.** Durant els anys anteriors, el centre ha planificat la recomanació de lectures. Tanmateix, pensem que caldria elaborar vídeos i/o cartells en què els alumnes foren els protagonistes de les recomanacions; vídeos que, ajustats a l'oportuna política de difusió d'imatge, s'exhibiren en diversos punts del centre, com ara en el monitor del vestíbul d'entrada o a les aules, durant moments determinats dedicats a la difusió de la lectura.
- **El Racó de la lectura.** Posat en marxa en cursos anteriors, a poc a poc se n'ha consolidat el potencial, perquè és innegable que atrau alumnes, sobretot de 1r i 2n de l'ESO, fet que resulta molt i molt esperançador. El curs passat, amb els recursos econòmics rebuts del programa Biblioinnova't, es va comprar material per a fer-lo més acollidor. No obstant això, cal potenciar-ne més encara l'ús, amb més inversió per a renovar el fons bibliogràfic.
- **Club de lectura.** Els últims anys s'ha dut a terme un club de lectura, fora de l'horari lectiu, amb èxit. Actualment, la demanda actual ha augmentat i es valora l'opció d'organitzar-ho per cursos.
- **Concurs literari.** En anys anteriors, s'ha dut a terme un concurs de relats en valencià i castellà. Enguany, es donarà continuïtat al concurs; però, es mirarà d'ampliar-lo a tots els nivells de l'ESO i/o Batxillerat.
- **Celebració del dia del llibre.** Com en cursos anteriors, per a celebrar el dia del llibre s'organitzarà, des dels diferents departaments, una jornada amb activitats complementàries, activitats culturals relacionades amb la literatura i el foment de la lectura. Tenint en compte l'acceptació d'aquestes activitats per part de l'alumnat, es preveu organitzar una jornada cultural semblant per al curs 2025-2026.

d. Plataformes de l'entorn social per a la difusió de la lectura.

Els plans de foment de la lectura s'han d'obrir a l'entorn social, a fi que l'activitat lectora siga vista com una pràctica de la vida diària dels individus en el grup, i no com una mera activitat acadèmica. És per això que cal participar en les diferents activitats fora del centre; aquestes activitats poden ser tant les que ofereixen diferents institucions, com les que el nostre institut idee i promoga. Aquest és un vessant del nostre pla que admet múltiples iniciatives, i que exigix estar alerta a l'oferta cultural del nostre entorn per a aprofitar-la al màxim. Cada curs hauria de promoure's que tots els alumnes participaren en, si més no, una de cada tipus de les activitats següents:

- **Participació en trobades amb escriptors.** És una experiència d'èxit contrastat entre els alumnes, sobretot quan han llegit l'obra de l'autor o autora en qüestió, que solen ser vistos pels lectors com una espècie de demiürgs. La majoria d'aquestes trobades solen resultar molt formatives en la formació de la personalitat lectora. El nostre entorn ofereix diverses possibilitats; de vegades són oferides per editorials, i d'altres per organismes públics. Aquestes trobades poden ajudar a fomentar l'esperit crític o l'hàbit lector del nostre alumnat. Caldrà estudiar, per tant, l'oferta que millor s'hi ajuste. Algunes de les opcions previstes són les següents:

- **En l'IES Districte Marítim.** Com en cursos anteriors, en què vam poder gaudir de la visita d'autors com Xavier Aliaga o Sònia Guillem, ens agradaria participar en l'activitat «Autors a les aules» proposada per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i a través de la Fundació pel llibre i la lectura (FULL), amb l'objectiu de generar un espai de trobada i conversa entre autors i autores valencians i el nostre alumnat.

D'altra banda, amb l'ajuda del programa Biblioinnova't, s'organitzarà un taller amb un escriptor en llengua anglesa; a més a més, es tracta del pare d'una alumna del centre, i això representa una oportunitat única d'integrar les famílies en el centre.

- **Fora del recinte educatiu.** Participació en tertúlies literàries durant la visita a la Fira del llibre, que ofereix un bon grapat d'activitats d'animació a la lectura en cada edició anual. Una vegada coneguda l'oferta per al curs actual, s'hi valorarà la participació.
- **Club de lectura.** S'està valorant l'opció de crear un club de lectura per a adults que s'òbriga a la participació de les famílies.
- **Visites a biblioteques públiques.** En versions anteriors d'aquest pla es deia de les biblioteques públiques que

«s'ofereixen per a aquesta mena d'iniciatives, que les obrin als lectors potencials i els donen a conèixer els recursos de què disposen. Caldria considerar establir-hi una línia de cooperació més o menys estable».

En aquest sentit, considerem que tot l'alumnat de 1r d'ESO hauria de participar en una activitat que els ofereixca l'oportunitat de conèixer les tasques que s'hi duen terme; és especialment interessant que l'alumnat conega com en poden gaudir com a usuaris. En aquest sentit, també amb l'ajuda del programa Biblioinnova't, s'organitzarà una visita guiada a la Biblioteca Pública de València (antic Hospital General).

- **Rutes literàries.** Amb les rutes literàries resseguim diferents localitzacions a través de la mirada d'escriptors o escriptores que han tingut l'habilitat d'ordenar i descriure les emocions pròpies i les dels seus protagonistes a través de l'experiència del lloc concret. Són una eina que potencia l'experiència lectora, i que relaciona l'art i el territori. Les rutes literàries per la València medieval, modernista i actual solen ser variades i potents, i caldria aprofitar-hi l'avinentsa. Així mateix, caldria valorar la conveniència de reprendre les rutes per Almagro o l'Albufera, entre d'altres.
- **Representacions teatrals.** El teatre és, sens dubte, un dels gèneres que més atrau l'alumnat; per això, el curs 2025-2026 voldríem que l'alumnat de 2n de BATX assistira a la representació de *Mandíbula afilada* com a activitat complementària a la lectura feta i comentada a l'aula. De més a més, de les matèries d'Arts escèniques i Dansa i Grec, cada any, l'alumnat ha tingut la possibilitat de conèixer clàssics com ara *Èdip Rei*, *Les Troianes* i un bon grapat més d'obres a través de la dramatització. L'alumnat ha tingut l'oportunitat de participar en representacions dins i fora del centre, fet del tot enriquidor. També, des del departament de Història, durant aquest curs, s'organitzarà una eixida teatral per a 1r de l'ESO. En aquest sentit, seguirem atents a l'oferta teatral i, sempre que s'ajuste a les necessitats i disponibilitats del centre, en serem partícips.

4. Consideracions addicionals.

Volem acabar amb una nota d'optimisme o, com a mínim, de normalitat, raó per la qual reproduïm les paraules amb què s'ha tancat el PFL d'anys anteriors:

«El Pla de foment de la lectura de l'IES Districte Marítim vol ser una guia d'actuació, sens dubte incompleta i millorable, de les actuacions adreçades a promoure i difondre entre l'alumnat la lectura [...] no només durant aquest curs acadèmic, sinó també en els successius. I diem —i n'assumim les conseqüències— que aquest Pla és incomplet i millorable, perquè reclama la participació del màxim nombre possible de membres de la nostra comunitat educativa per a perfeccionar-lo i posar-lo en pràctica. Així, per exemple, som conscients que és necessari que el Pla desenvolupe aspectes com ara la perspectiva de gènere o els valors socials inclusivament, que bé poden estar presents de manera específica en les lectures que el nostre pla promoga. També és important establir un calendari d'activitats i una relació de persones (tant professors com alumnes) que se n'encarreguen, la qual cosa ajudarà a concretar el Pla.»

València, novembre de 2025